

Psychologisch onderzoek en psychologische hulpverlening - kinderen -

U heeft een uitnodiging ontvangen voor psychologisch onderzoek of voor hulpverlening van uw zoon of dochter in Kempenhaeghe. Dit informatieblad probeert een aantal vragen te beantwoorden die u mogelijk heeft. U kunt altijd terecht bij de centrale telefoonnummers van de Gedragswetenschappelijke Dienst voor verdere informatie of voor uw vragen (iedere dag tijdens kantooruren).

Waarom psychologisch onderzoek?

Uw neuroloog of huisarts heeft dit onderzoek nodig gevonden en hij/zij kan deze vraag beantwoorden. De psycholoog of de pedagoog werkt altijd op aanvraag van de behandelend arts en de resultaten worden gerapporteerd aan de arts. De arts zal daarom ook in de regel afspraken met u hierover maken en de resultaten met u bespreken. In ieder geval is een psychologisch onderzoek nodig voor verdere diagnostiek of voor de behandeling. Waarom? Er zijn veel mogelijkheden. Zo vindt een arts het soms gewenst om te onderzoeken of de medicijnen bijwerkingen hebben in de vorm van trager reageren of minder goed concentreren. Soms wil de arts een geheugenonderzoek, een onderzoek naar het effect op de leerprestaties of is een indruk nodig van de sterke en zwakke kanten van uw zoon of dochter. Bij bepaalde behandelingen, zoals epilepsiechirurgie is psychologisch onderzoek een onmisbaar onderdeel in het voorbereidend onderzoek.

Wat is een psychologisch onderzoek?

Kort gezegd: er worden tests afgenomen. Misschien hebt u dat zelf al wel eens meegemaakt. Zulke tests zijn meet-instrumenten waarmee de psycholoog de interesses, mogelijkheden, eigenschappen en vaardigheden van uw kind kan onderzoeken. Sommige tests bestaan uit het vinden van antwoorden op vragen, andere uit het oplossen van opdrachten, zoals het nauwkeurig kijken of er verschillen zijn tussen twee figuren. In principe vindt de afname van deze tests plaats aan tafel. Er zijn ook tests waarbij we de computer gebruiken, bijvoorbeeld voor het onderzoeken van reactiesnelheid. Het is mogelijk dat er tijdens het onderzoek video-opnames worden gemaakt. Al deze tests worden afgenomen door een psychologisch assistente. Dat is een speciaal opgeleide medewerker die uw kind helpt met alle tests en voortdurend uitlegt wat hij/zij moet doen. In principe bent u als ouder/verzorger, vanuit het oogpunt van eventuele afleidbaarheid van uw kind, niet bij het onderzoek aanwezig. Is uw kind echter erg jong (beneden de drie jaar), dan is het mogelijk wel gewenst dat u bij het onderzoek aanwezig bent, maar dit kan op de dag zelf nog bekeken worden. Aangezien het onderzoek een hele inspanning vergt, is het belangrijk dat uw kind op de testdag zo goed mogelijk uitgerust is. Misschien zult u zeggen: 'Zo'n psycholoog kan toch ook gewoon een gesprek voeren?' Zeker, dat gebeurt ook. Tijdens de onderzoeksdag spreekt u ook met de psycholoog.

Dat gesprek is om met u kennis te maken en eventuele onduidelijkheden te bespreken. U heeft dan alle gelegenheid vragen te stellen. Resultaten van het onderzoek zijn er dan natuurlijk nog niet. De psycholoog spreekt ook uitvoerig met het kind; niet alles is immers te onderzoeken met tests.

Hoe lang duurt een psychologisch onderzoek?

Er zijn allerlei uitzonderingen, maar in de regel duurt het onderzoek een dag. Enkele vormen van onderzoek duren korter (zoals een onderzoek naar de bijwerkingen van medicijnen) of juist langer (zoals het voorbereidend onderzoek voor chirurgie dat meerdere dagen duurt).

Hoe krijg ik de uitslag van het onderzoek te horen?

De resultaten van het onderzoek worden samengevat in een rapport dat wordt opgestuurd aan uw arts (red: de arts die het onderzoek heeft aangevraagd). Ook gegevens van eerdere onderzoeken worden betrokken bij het psychologisch rapport. Tijdens de volgende afspraak met uw arts hoort u de uitslag. Soms is ook de psycholoog/pedagoog bij dit gesprek aanwezig. Natuurlijk kunt u na het gesprek met de arts verdere verduidelijking vragen bij de psycholoog/pedagoog.

Een speciaal geval - 1: psychologisch onderzoek ter voorbereiding voor epilepsiechirurgie

Het is mogelijk dat het psychologisch onderzoek uitgevoerd wordt ter voorbereiding van epilepsiechirurgie. Er zijn dan verschillende mogelijkheden. Soms vraagt de arts een kort voorbereidend onderzoek. Het gaat dan om een onderzoek naar uw capaciteiten en een kort gesprek met de psycholoog. Dit onderzoek verschildt op geen enkele manier van andere psychologische onderzoeken. Voorafgaande aan de operatie moet een zeer uitgebreid onderzoek uitgevoerd worden, vooral om de taal en het geheugen goed te controleren en tot in detail te bepalen of de ingreep risico's met zich mee zal brengen. Dit onderzoek duurt twee dagen. Dit betekent dat uw kind één nacht (soms twee nachten) wordt opgenomen in een opname-afdeling van het epilepsiecentrum. Dit is om te voorkomen dat door de vermoeidheid van de reis de resultaten negatief beïnvloed worden. Indien u denkt dat uw kind niet alleen kan overnachten, spreekt u dan met de verpleegkundige staf over de mogelijkheden om in de buurt van uw kind te overnachten. Om goed 'de vinger aan de

pols te houden' wordt dit onderzoek ook een aantal keren herhaald na de operatie. Opnieuw betekent dat een onderzoek van twee dagen.

Een speciaal geval - 2: psychologisch onderzoek gelijktijdig met EEG-registratie
Soms combineren we EEG-registratie met psychologisch onderzoek. Een EEG is een methode om de hersenactiviteit te onderzoeken. Door EEG en psychologische tests te combineren is het mogelijk een zeer nauwkeurig beeld te krijgen van het effect van de epilepsie op het functioneren van uw kind. Andersom is het ook mogelijk om te onderzoeken of sommige haperingen in het functioneren berusten op epilepsie of niet. Eigenlijk is zo'n onderzoek niet anders dan een 'gewoon' EEG-onderzoek, echter nu terwijl uw kind tests verricht. Over de praktische gang van zaken tijdens dit onderzoek bestaat een aparte folder die we bijgevoegd hebben als uw kind voor dit onderzoek opgeroepen is.

Een speciaal geval - 3: psychologisch onderzoek, gelijktijdig met controle van de hoeveelheid van de medicijnen in het bloed
Het is mogelijk dat de medicijnen die uw kind moet gebruiken tegen de epileptische aanvallen bijwerkingen hebben. Enkele van die bijwerkingen zijn goed te zien en vereisen dus geen nader onderzoek. Het is echter ook mogelijk dat de medicijnen concentratieverlies veroorzaken of een tragere reactie. Wil je dat soort bijwerkingen op het spoor komen dan kan dat alleen met speciale psychologische tests. Die tests combineren we soms met controle van de hoeveelheid van het medicijn in het bloed. Om die reden moet er dan op de testdag één of meerdere keren bloed worden afgenomen. Uiteraard overleggen we hierover met u voorafgaande aan het onderzoek.

Een speciaal geval - 4: spelobservatie
Soms is het niet nuttig of niet mogelijk om de vaardigheden van het kind te onderzoeken met tests. Ook is het soms nodig een indruk te krijgen van het gedrag en de persoonlijkheid van het kind en zijn tests of gesprekken niet de geëigende middelen. In dit soort gevallen observeren we het kind tijdens het spel. Soms gebruiken we hierbij camera-opnames zodat we na afloop de relevante onderdelen systematisch kunnen bekijken. Voor hele jonge kinderen is dit vaak het enige middel als we stoornissen in de ontwikkeling op het spoor willen komen.

Een speciaal geval - 5: Diagnostiek van leerstoornissen
Het is mogelijk dat uw kind onderzocht wordt omdat er leerproblemen in het spel zijn. Dit onderzoek is onderdeel van een speciaal 'programma' dat Kempenhaeghe biedt. U kunt hierover een aparte folder aanvragen. Het kenmerk van dit onderzoek is dat - zoals dat nodig is bij leerproblemen - de resultaten van het psychologisch onderzoek gecombineerd worden met andere onderzoeken zoals EEG-onderzoek, didactisch onderzoek (onderzoek van de schoolprestaties) en neurologisch onderzoek. Vaak is alleen zó een

antwoord te geven op vragen als: verklaren hersenfunctiestoornissen het leerprobleem; zijn er mogelijkheden voor behandeling?

Psychologische begeleiding en hulpverlening
Naast diagnostiek zijn er ook mogelijkheden voor psychologische hulpverlening die soms (tijdelijk) nodig is voor een doelgerichte epilepsiebehandeling. We noemen enkele mogelijkheden.

Psychotherapie en voorbereiding op psychotherapie

Soms is het nodig dat uw zoon of dochter enige ondersteuning krijgt, bijvoorbeeld in een moeilijke periode. Dit kan door middel van gesprekken met een psycholoog of pedagoog. Soms is een vorm van therapie noodzakelijk. Als het hebben van epilepsie daarbij een probleem is, kan de hulpverlening gegeven worden in Kempenhaeghe, vaak echter dienen de gesprekken om uw zoon of dochter 'een eind op weg te helpen', zodat behandeling door bijvoorbeeld een Riagg-instelling, dichterbij huis, mogelijk wordt. De gesprekken dienen dan ter voorbereiding op psychotherapie.

Opvoedingsondersteuning of opvoedingsadviezen

Er zijn verschillende vormen van begeleiding of advisering mogelijk, zoals begeleiding van ouders met hun verstandelijk gehandicapt kind met epilepsie, advisering (en soms behandeling) bij leerproblemen of begeleiding van ouders van kinderen die lijden aan zogenaamde hyperactiviteitsstoornissen.

Epilepsievoorlichting

Regelmatig worden groepsbijeenkomsten georganiseerd waarin we systematisch een aantal veel voorkomende vragen en problemen aan de orde stellen. De onderwerpen zijn de vragen en problemen waar veel ouders van kinderen met epilepsie mee te kampen hebben. Dat is ook de reden waarom deze bijeenkomsten voor groepen worden georganiseerd. De onderwerpen worden door een aantal stafleden behandeld maar ook een aantal psychologische vragen komt aan bod: hoe pas je je aan als je epilepsie hebt; hoe zorg je dat de epilepsie zo min mogelijk invloed heeft op het dagelijks leven, et cetera.

Nog vragen?

Natuurlijk kan dit blad niet alle vragen beantwoorden en kunnen niet alle mogelijkheden in detail beschreven worden. Daarom, heeft u vragen, aarzel dan niet te bellen. Het secretariaat van de Gedragswetenschappelijke Dienst is te bereiken via T (040) 227 92 33 en F(040) 226 04 26. De Gedragswetenschappelijke Dienst vindt u op de eerste verdieping van het hoofdgebouw van Kempenhaeghe. Adres: Sterkselseweg 65, 5591 VE Heeze.